

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

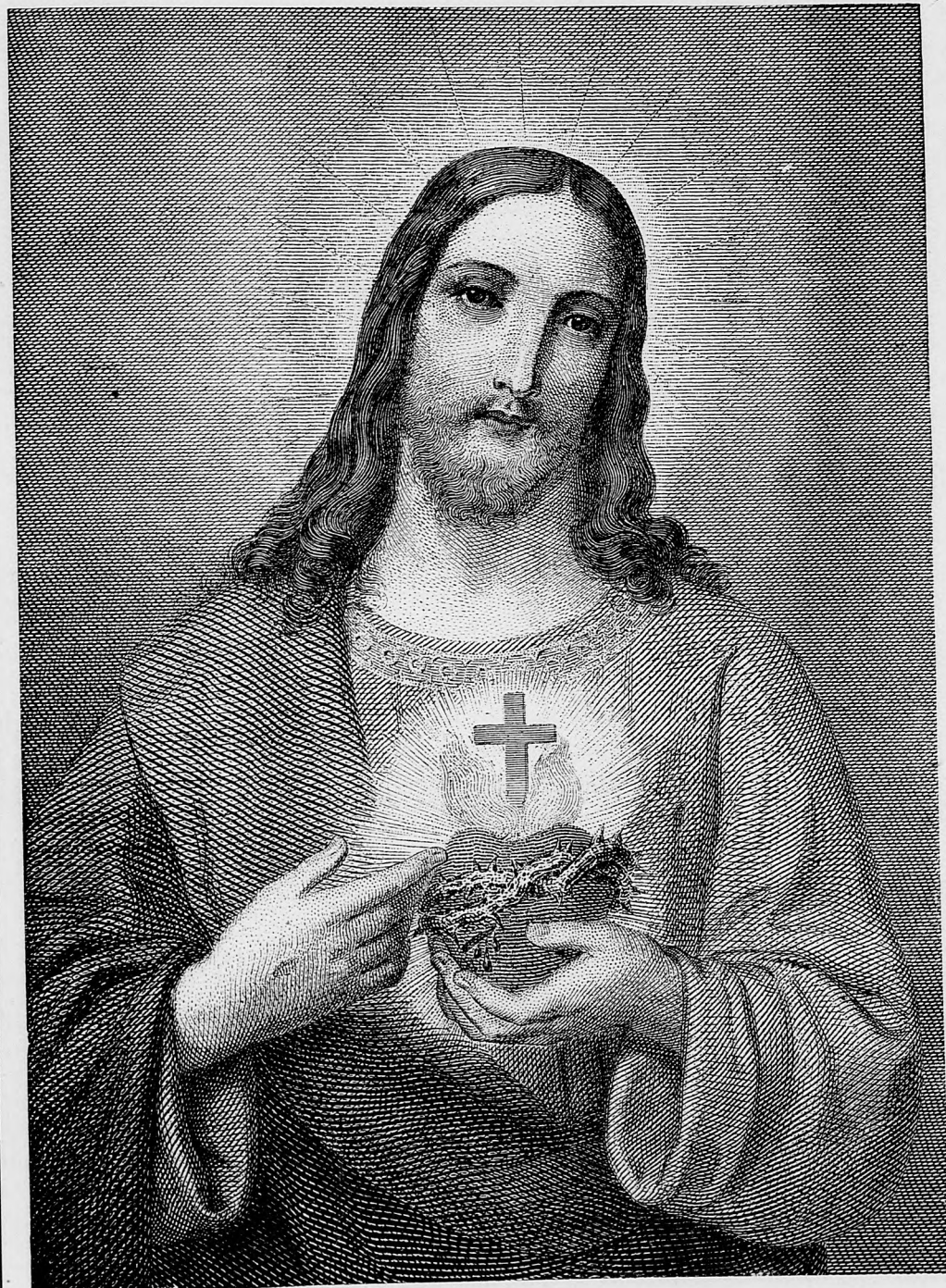
Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

„Ejha Srdce, ktoré ľudi tak milovalo!“

Židia vlastenci-hazafíci.

II.

Židia však nielen že vlastenci, hazafíci nie sú, so žiadnym národom a tak ani s maďarským nikdy nesplynú, nikdy Maďarmi nebudú, ale oni so žiadnym národom ani nikdy uprimne nemýsli, necíčia, oni sú v každom národe živlom cudzopasným «ein parasitisches Element» jak praví najslavnejší rakúsky sociolog barón Vogel-sang, a živlom kosmopolitickým. rozkladným, a k v vašeníu vzbudzujúcim, jak hovorí sociolog Schäßle, t. j. židia nedajú sa od iných národov pohltiť, za to však vždy ochotní sú vieru, mravnosť, počestnosť a hospodárske pomery národov kresťanských rozrušiť.

O židoch praví totiž prípadne Salathiel: «Židia jako národ za živa zomreli, žili však umierajúce ďalej; od všetkých sú utlačovaní, utlačujú však preto kde koho, krvácajú z tisíceroch rán a sú predsa bez úrazu; sú olúpení, držia však predsa bohatstvá všetkých národov; bez mena, rídia radcov všetkých kniežat; obývajú všetke kráľovstvá, nemajú však nikde vlastného mesta; sú rozprášení po celom svete, držia však predsa pohromađe jako skala; preto sú a zostanú nám židia celou povahou svojou cudzími.»

Židáci nemajúce smyslu vlasteneckého k tej onej zemi, k tej ktorej ríši, neprajú ani rozvoju tej onej zeme, neprajú pokoja mieru národnemu medzi národami tej onej zeme. Židia to sú, ktorí rozoštvajú a štvú národy kresťanské jedného proti druhému, jako k. pr. tu v Maďarorságu Maďarov proti Slovákom, Nemcom, Srbom, Chorvátom, Rumunom a týchto proti Maďarom, židia sú to, ktorí rozoštvajú Čechov s Nemcami, Nemcov z Francúzami, Slovincov s Talianmi dľa zásady «duobus litigantibus tertius gaudet,» (t. j. keď sa dvaja hašteria, tretí sa z toho teší) alebo jako Slovák hovorí «tertius gajdoš a tento tretí gajdoš, žid nám tu v Maďarorságu všetkým Maďarom, Slovákom, Nemcom, Srbom, Chorvátom, Rumunom virtuosne gajduje tak, že nám veru pri tom gajdovaní neni do smiechu, do skoku, do tancu ale do smutku a plaču, a beda nám, nechámeli tohoto kujonského, šibálskeho gajdoša ešte i na ďalej tu gajdovať, vygajduje nás nápokon i z našich majetkov a príbytkov, jako už mnohých vygajdoval tak, že sa musejú vysťahovať až hen

ta ďaleko za more do Ameriky; vygajdoval už toľkých, že už má 70% majetkov v Maďarorságu. Najlepšie by bolo, keby sa tento šibalský gajdoš od nás preč odsťahoval ta niekam do Hastrdamu, tam by si gajdoval; len potom by nám tu v Maďarorságu dobre bolo, potom by sa o našom orságu zase reknúť mohlo «Extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ita,» (t. j. Pomimo Uhorska nieta života, a jestli je, nie je taký) dokúď ale tento kujonský, šibalský, šudiarsky gajdoš tu bude, dotiaľ nikdy nebude dobre, ale vždy horšie a horšie až napokon celý Maďarorság so všetkým činom i so šibalským gajdošom čert schvátí a do biedy a mizerie plnej trantárie zavlečie. Preto pozor, lebo čo my kresťanské národy Maďari, Slováci, Nemci, Srbi, Rumuni, Chorváti židákami rozoštvaní sa hašteríme, ťazia oni z tej strany, ktorá je mocnejšia.

Židia to sú, ktorí vydali heslo moderného politického nacionalizmu, ktorý vonkoncom nekresťanský jest. Ti najväčší nemcožrúti v Paríži sú židia, tí najväčší francožrúti v Berlíne sú židia, tí najväčší slavožrúti medzi Maďarmi a Nemcami sú židia. V Terstu vodcovia Italie Irridenty sú židia, u nás v Maďarorságu vodcami strany neodvislých, ktorí zničif chcejú mocnárstvo rakúské, sú židia, hlavný tisaeslársky Eötvös (predtým Hešeles).

Židia to boli a sú vo všetkých ríšach hlavnými strojcami a osnovateľmi všetkých revolúcií a podvratných zásad; v našej rakúsko-uhorskej ríši na pr. vždy verne stáli k Turkom, dokúď existenciu našej ríše svojej doby ohrožovali.

Najjasnejším dokladom toho jest moderná socialná demokracia, jej posledním cieľom jest povaliť, zničif všetek spoločenský, náboženský, mravný a štátny rád, poriadok. Celé hnutia je vonkoncom židovské. Židia Lasalle, Marx, Engel ho založili, židia v celom svete ho rídia, zvlášte ale v Rakúsku drží ho Adler so štábom: Adler, Ingver, Verkauf, Ellenbogen, Jeiteles, Poláczek, Austerlitz, Reichenfeld, Taussig, Ehrenkraut, Jakobi: Ajvaj partaj!

Je isto, že židia sú najväčšími zastancami, širitelmi a stĺpmi lživého, biedackého, nekresťanského liberalismu, ktorý národom tolko smrteľných zasadil rán, ponevác práve liberalné hospodárstvo židom najväčšie výhody prinieslo, a ponevác s padom liberalismu zpečaten jest aj koniec

vlády židovskej. Rovne isto jest, že najväčšia časť členov slobodného zednárstva — freimaurerstva — rekrutuje sa z talmudistického židovstva; v lóžach zednánských sú $\frac{3}{5}$ židov; spolu však vecou dokázanou jest, že židozednárstvo v prvej rade namierené má na zkázu trónu rodu Habsbursko-Lothrinského, pretože katolíckym jest . . ., židozednári vo svojich listoch, novinách, spisoch verejne sa chvastajú, že klamali Jozefa II., že smrť Leopolda II. bola dielom Ignáca Martinoviča františkána infulovaného Abbása zo Szászváru. (Tento apostata odpadlík Freimaurer narod. 1755 20. júli, bol 20. mája 1794. na generálnej lúke statý), že obetou zednárstva bola Maria Antonia, vyhnaná kráľovnej neapolskej, našej princezny Marie Karolíny, že dielom jejich jest revolucia r. 1848. útek Ferdinanda Dobrotivého, potupy nášmu panovníku činené a jejich dielom je i to keď r. 1852 najali vraha aby ho zavraždil, smrť Maximiliána v Mexiku, ja však ani najmenej o tom nepochybujem, že vražda na našej milovanej kráľovnej Alžbete spáchaná je tiež in ultima analýsi dielom židozednárov, veď anarchisti so židozednárami prislúchajú do jednej bandy do sberby satanášovej!

A preto volám k vám kresťanskí mužovia, (ženy), kto z vás máte lásku k národu svojemu — ať si Maďar, lebo Slovan, Nemec, Chorvát, Srb, Rumun — kto dietkam svojim zbudovať chcete lepšiu budúcnosť, kto lniete ku vznešenej dynastii našej Habsbursko-Lothrinskej, kto milujete svoju rodnú zem, svoju uhorskú vlasť, a chcete aby táto vlasť a kresťanské národy v nej bydliace ešte šťastlivé a blahoslavené boli, tedy zo všetkej sily pričinte sa, aby na celej čiare povalený, zničený bol lživý, biedacký, nekresťanský, neverecký, neznabožský, židozednársky liberalismus a tým prestane i pánstvo židov.

Prečo však židáci židozednári a židovskí liberálni tatári vzpierajú sa všetkým pokusom na uzdravení štátného organizmu? Preto, ponač červ nezná ideálnejšieho nad organizmus v hnilobe, rozkladu, a ponač dobre vedia, že v organizme zdravom a živom nemôžu snadne žiť a nekalé dielo svoje provodzovať. Červi sú najradšej v smradľavej mršine, zdochline. Taková smradľavá hnijúca zdochlina, mršina je židozednársky liberalismus.

Napokon pozdvihujem hlas môj a volám:

Všetci my Národy kresťanské Maďari, Slováci, Nemci, Chorváti, Srbi, Rumuni nehašterme, nehryzme, nežerme sa vospolok k vóli židom a pre židov. Smerme sa, veď sme všetci jednou rodinou Božou, podajme si bratské ruky a moc židov začne klesať! Je veru svrchovaný čas; všetci máme spoločného nepriateľa. — Židov. (Confer. Časť sociálne homiletická r. V. č. 2. p. 16—18 Dr. Robert Neuschl professor bohosloví v Brne).

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udové shromaždenia. I v minulú nedelu získala strana ľudová víťazstvo na dvojiach mestách. V Ráč-Almáši privítali prislých po železničnom vlaku rečníkov slavno. Družičky, bandérium a množstvo vozov predchádzalo v slavnom prôvode vítaných hostov. Predseda shromaždenia gr. Aladár *Zichy* iskrennou oduševnosťou rečnil o hnutí kresťanstva, ktorého hnutia zástavu ponajprv ľudová kresťanská strana pozdvihla proti nekresťanskému liberalismu. — Temer za každým slovom jeho hlučné výkriky v radoch mnoho tisíc poslucháčstva sa opakovali. Po ňom František *Buzáth*, vyslanec ľudák vykládal ľudu to, jako strana ľudová na sneme v prospech ľudu pracovala. Slova jeho o mnohom poučily ľud a mnohým oči otvorily i z intelligentov (vzdelaní ľudia), ktorých bolo tam celá hromada. Po utíšení sa éljenov začal Fraňo *Robitsek* o beznáboženskom štáte a cirkevnepolitických zákonoch rečniť. Predmet tento je samosebou taký, že o ňom srditý muž, aký je Robitsek len s nadšeným zápalom môže hovoriť. A bolo aj poznať, že úlohe svojej rečník znamenite zodpovedal, lebo ľud nevedel ani kedy prestať s volaním na slávu. Posledný rečník: Karol *Kálmán*, vyslanec skutočne okúzlil celé shromaždenie svojou rečou. Tak rečniť, ako reční on, málo kto je vstave. Keď chce, všetko plače, keď chce, všetko sa smeje. Ľudia dojatí hlasite prisahali, že stranu ľudovú neopustia.

V stupavskom okrese v Zohori bolo druhé shromaždenie. Ten dobrý, nábožný slovenský ľud stupavského okresu pretrpel ťažké kríže pri zlovestnej stupavskej voľbe, no až po dnes deň predsa ostal nesklonným, verným ľudovej strane. Dalo sa to dobre znať na shromaždení. Za predsedu mali p. *Zmeškála*, vyslanca ľudáka. Zmeškála celé Hornouhorsko dobre pozná, že je nielen vtypný, ale aj neohrozený a rezký muž je slovom, a kde treba i skutkom; nielen v parlamente, ale aj na shromaždeniach. Mlúvil zo srdca ľudu, keď spomenul jejich

trápenia, pre ktoré ich celý svet oslavuje. Potom označil jejich liberálneho ablegáta Komlóssyho, ktorý bárs je katol. kňaz, vystúpil proti kresťanskej ľudovej strane. A veru shromaždený ľud s veľikon rozhorčenosťou vyvolával po každý ráz, keď ho Zmeškál spomenul proti Komlóssy-mu. Druhý rečník Pavel *Jedlicska*, dekan z Veľkých Orešian krásne vysvetľoval prítomným tú zkažu, ktorá z béznáboženských štátných škôl vplýva na kresťanstvo. Dôvody jeho boli tak jasné a presvedčujúce, že úfať možno ten najlepší zdar jeho reči menovite v Zohore, kde nábožný ľud za 80 tisíc zl. vystavil si krásny nový chrám. I rečník dal výraz tej svojej nádeje, že ľud tento nábožný zachráni si školu katol. pred soštatnením jej. O účinkoch strany ľudovej na sneme rečnil dr. Jozef *Kubina*, vyslanec ľudák. I pekne vyložil ľudu všetky tie úspechy, ktoré namáhania ľudovej strany konečne korunovali. Spomenul kuriálne súdobníctvo (o voľbách) odanenie bursy, zákon o spolkoch atď., čo všetko len ľudovej strane treba pripisovať.

Jozef M. *Škarda*, priepošt šaštinský o cirkevno-politických zákonoch rečnil s boláskou srdca a veľkým zápalom. Je on tiež z tých ohnivejších rečníkov, a takého ľud vždy vďačne očúva. Keď spomenul, že žiaľ Bohu našiel sa aj taký, čo tu proti ľudákovi vystúpil, ľud porozumel tomu a bezprestania hrešil na Komlóssyho, liberálneho to ablegáta svojho. Na konci ešte niekoľko slovmi Zmeškál vyzval ľud, by boli apoštolmi tých zásad, ktoré sa tu dnes hlásali.

Nepokoje v Číne. Nebezpečenstvo vo východnej Azii je kam diaľ väčšie. Zprávy udávajú, že asi 10 mil. lionov chinského obyvateľstva pripojilo sa ku povstalcovi «boxerom.» Najprednejší zemani a kňazi chinskí «mandarini» menovaní podporujú povstalcov, ba aj sama cisarovná súhlasí s nimi. Cisarské vojsko chinské, ktoré malo potlačiť povstalcov, rozdvajilo sa, jedna čiastka pripojila sa ku povstalcovi boxerom, druhá ale čiastka vtiahla do hlavného mesta Pekingu tým cieľom, aby prekazili príchod európejského vojska. Medzitým povstalci vraždia kresťanov a európejčanov, podpalujú chrámy, nivočia telegrafické spojenia, napádajú budovy veľkovyslancov. Európejské vlády teraz už posielajú námornické lode do Číny, pošle aj Rakúsko-Uhorsko dve. Došla zpráva, že nemeckého consula (veľkovyslancu) boxeri zavraždili, čo síce doposiaľ isté neni, avšak pravdepodobné. Rusko bolo si vystavilo v poslednie roky železnicu do Číny. Na čiare tejto železnice má 60.000 vojska so 136 kanónmi. 1500 ruského vojska a 6 kanónov je už pod samým Pekingom a druhých 7000 je na ceste. Hovorí sa že Rusko neberie ohľad na vlády európejské a že drží s cisarovnou. Pravdepodobne ale vec tak sa má, že zakiaľ ostatnie európejské vlády meškajú preto, že jedna druhej závidí, by volaktorá nezaujala pre seba viac zeme chinskej, a kresťanstvo chinské následkom meškania európejských vlád prišlo do válečného nebezpečia: zatiaľ Rusko nestará sa o plány ostatných vlád a pospiechá pomáhať mordovaným kresťanom.

Dľa najnovších zpráv vojna medzi chinským a euro-

pejským vojskom už i vypukla. Jedna i druhá stránka pozdravila sa kanónmi, a to kanónové víťanie trvalo vyše 2 hodín.

V **júžnej Afrike** skladajú zbraň Búri, ale len tí, ktorí musejú. Veľká čiastka Búrov ale vytrváva v sebaobranom boji. Nabili zase niekoľko razy Angličanov a pochytili mnohých, pri čom pravda aj oni utrpeli menšie väčšie ztraty. Bude to nedobre vyzerat s Anglickom, jestli sa v Číne tiež zapletie, lebo tu bude treba iná sila. Nevieme, či nebudú Angličania oplakávať, že uposlúchli židovských bankárov a išli rabovať africké zlaté bane pre židov. Dosť možno, že v Afrike málo vyhrajú a v Číne, pofažne v Azie všetko utratia.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Je cteným čitateľom známo, že *Molnár*, ľudácky vyslanec upravil bol interpelláciu (vtázkou) na ministrov osvety a pravosúdia o povestnom pokalčení címerov na stenách chodzby peštbudínskej novej univerzitnej budovy.

Dňa 12. júni minister osvety teda odpovedal. Neodpovedal len za seba, lež písanú odpoveď prečítal, ktorú odpoveď na porade predbežnej všetkých ministrov spoločne ukuli. Odpoveď túto teda a to, čo ona obsahuje, musíme považovať akožto stanovisko terajšej vlády a liberalisma. Každý bol zvedavý na tú odpoveď. Gallerie byly plné paniami, iste takými, ktorým kultusminister Vlasič (po slovenský Očesanič) vônné listy zvykol písať. U boku mi sedelo asi 15 židov v jednej hrbe, z prava bol mi susedom jeden zatatý Maďar. Akonáhle minister vstal strojaci sa odpovedať, otvorily sa dvere a celá processia liberálnych ablegátov dohrnulo sa z bočných izieb, a postavili sa pred samého Vlasiča. Minister — keď všetko utíchlo, vzal do ruky papier, začervenal sa ako moriak, a začal rečniť, či mám hovoriť čítať. Najprv prečítal v pár riadkoch, že vláda maďarská na žiaden pád nemôže súhlasíť s tým zločinom, ktorý na universite sa stal. Po tomto krátkom výroku začervenal sa minister ešte viac, a dal sa do milého Molnára ale takým hnevom a krikom, že to bolo až hrôza očúvať. Z prvu každý vyvaloval oči, že čo sa ministrovi stalo, prečo také kriky stvára? No porozumeli sme hneď, čo je vo veci! Najviac vreštal vtedy, keď hovoril, že on ako opravdový Maďar a hazafi nemôže dovoliť, by sa vzpurý medzi vierovyznaniami rozduchovaly. (Tu začali liberáli a Kosuthisti ako bez seba na slávu vykrikovať). Ďalej hovoril, že zodpovedným vyhlasuje Molnára tu v parlamente a pred celou krajinou za to, že následkom jeho interpellácie uhniedzila sa nenávisť medzi vierovyznaniami. (Tu vztrhol sa ešte väčší hluk medzi liberálmi). O mnoho vznešenejšie by bolo — pokračoval ďalej — keby mládež s telom dušou pričiniła sa ku spoločnej práci na vybudovaní jednotného maďarsko-národného štátu a šťastlivejšia bola ako ten podrost, ktorému jednotlivci zaštepili neznášanlivosť náboženskú. (No tu už začal starý Maďarász od radosti na ľavicu tleskať suchou dlanou a éljenovanie za dlhú chvíľu neprestávalo).

Molnár hneď odpovedal, že nemôže sebe nijako vysvetliť rozhoršenosť ministrov, a dokladal, že ten liberálny duch, ktorý povyhadzoval znak sv. križa zo škôl, zo súdných sieň a vôbec všetko, čo na kresťanstvo upomína, nemilosrdne vylučuje všade: že tento duch liberálny je príčina onoho zločinu, ktorí sa stal na univer-

site. — Aj Vlasič odpovedal a to ešte väčším hnevom, a zase len tú neznášanlivosť náboženskú spomínal.

Podľa mňa sediaci Maďar, pri každom výkriku liberálov klial a zlorečil a to tak hlasite, že sa i s dola obzerali, a bál som sa že nás vyvedú. S týmto istým Maďarom už vyše pol roka dohadovali sme sa preto, že tvrdil som o ablegátoch, že krome ľudáckých a Ugrona niet v parlamente ani jedného človeka ktorý by staral sa o vlast alebo o Maďarov, slovom že niet tam uprimného Maďara, ale sú len otroci židov. Mój pán mi to nechcel veriť, teraz ale zkusil sám, že je to od slova do slova pravda. Preto tak klial a zlorečil, len sa mu tak oči blištaly od slz hnevom hnaných.

My tu tiež podáme interpelláciu na pána ministra Vlasiča (po slovenský Očesanič):

1. Prečo sa pán minister začervenal, či to nebolo snád od hanby, že musí kričať a hnevať sa bez všetkej príčiny?

2. Prečo spomínal neznášanlivosť náboženskú, či snád je to neznášanlivosť, keď mi kresťania nemôžeme bez slova zniesť, keď nám kríže na všetky strany špinia, lámu, vystrihujú a vyhadzujú?

3. Prečo spomínal s hnevom hazafišág a nariekal za vybudovanie maďarsko-národného štátu: či snád prepadne Uhorská krajina, jestli by následkom ožitia kresťanského povedomia (u univerzitných mladíkov) podkopalo sa nekresťanskej židovskej nadvláde?

Na tieto otázky dostačí dvoma slovami odpovedať: «*židovské otroctvo.*»

Upozorňujeme p. ministra, vládu a všetkých liberálov, aby prestali spájať pochop o maďarsko-národnom vybudovaní štátu so židovstvom akožto najlepšou materiálou pre maďarizáciu. Maďarské mená a reč netvorila ešte samosebou aj ducha a charakter maďarskovlastenecký. Že židovstvo nesmie sa premeniť na žiaden iný národ, teda ani na maďarský, to my, akožto veriaci na sv. Písmo dobre vieme, lebo dľa učenia viery, kliatbou Božou židovstvo až do skončenia sveta *musí* ostať len židovstvom. Poneváž ale otrok židovský na Písmo sv. nič nedá, teda vám predložíme dôkazy nie zo sv. Písma vziaté:

1. V Uhorsku byly pozostatky rozličných národov: Boli Turci, Armeni, Francúzi, Chorváti; ďalej Nemci, Slováci, Poliaci, Česi, Rusi atď. Kdekoľvek tieto národy netvorily väčšiu kolóniu (viac dedín na jednom priestore) všade prijali pomaly zvyky, reč, náboženstvo a kroj tých ľudí, medzi ktorých usádzili sa; tak že dnes ani znamenia niet o nich.

Naproti ale židia po dedinkách osamoteli zadržali predsa až po dnes zvyky, reč, vieru a kroj svoj.

Prečo bolo treba židov emancipovať a recipovať, a prečo nebolo treba tamtie národy?

2. Jestli sa židia skutočne prispôbili obyvateľstvu uhorskému, vtedy nasledovalo by, abz aj oni boli tak zastúpení v rozličných triedách spoločnosti, ako iné národy. To jest: keď je židov 18-tá čiastka celého obyvateľstva, vtedy — jestli sa ozaj prispôbili — patrilo by, aby každý asi 18-tý zobrák, pacholok, roľník, deňík a každý 18-tý remeselník a každý oseemnásty vojak bol žid. Nuž hľadajte si ich!

Že by mohol byť volakto tak hlúpy, medzi liberálmi, aby to, čo sme teraz pod 1. a 2. povedali i sám dobre nevedel: to je nemožnosť.

Keď ale vláda a liberáli o tom dobre vedia a to zapierať nemôžu, a predsa všade a vždy oslavujú a predstavujú židov akožto klenôt hazafišágu a najdrahší poklad maďarsko-národného štátu, z toho nasleduje to, čo mne mój súrod Maďar v parlamente uveril: že nieto maďar-

ských politikero, ale sú len otroci nadvlády židov. Na uhorskom sneme nepanuje ani kresťanstvo, ale ani Maďarstvo. Uhorský snem a zákonodárstvo je ztratené: zapredali ho nesvedomiti zradcovia židom. Židia u nás urobili tak jako v Austrii Česi. Česi keď videli, že rakúski Nemci blázni sa len za rečou nemeckou a za nemecké vlastenectvo, začali pekne učiť sa nemčinu, a vlastenčili spolu s Nemci po nemecký. To sa nemeckým vládam ľúbilo; začali vlastenecko-nemeckých Čechov na rukách nosiť a mastné hrnce im dávať. Keď takto Česi podporovaní pre nemecký hazafišág zaujali všetky temer úrady, a cítili svoju prevahu, začali sa dobíjať svojich národných práv aj sa ich pravdepodobne dobijú. — Nuž to samé sa deje u nás so židmi. Aj naši židia, premienajú, maďarčia mena svoje, učia sa maďarský, a vlastenčia, éljenujú až na zbyť. To sa našim vládam tak ľúbilo, že nielen ich emancipovali a recipovali lež aj všetky zákony ukuli pre výhody židov. Židia ale keď sa octli v svojej prevahe, začali voľby zariadovať pod Bánffym, zaujali tlač, hospodárstvo, priemysel, parlament slovom všetko, a keď videli, že sa im to darí, od prostopašnosti začali už aj sv. kríže hnusiť, vystrihovať a lámať.

Či sa nám podarí kedysi krajinu si nazpäť vydobíť?

13-ho júni zadal interpelláciu *Rakovszky* na kultus ministra Vlasiča (po slovenský Očesaniča) za to, že divoch, židovský otrok Bánffy hlásal medzi kalvínmi, že im hrozí nebezpečie pre slobodu jejich vierovyznania. *Rakovszky* pýtal sa, že keď p. Vlasič tolko sa trápi pre pokoj medzi vierovyznaniami, či nedrží si za povinnosť aj v tomto páde ohlasiť sa, lebo veď Bánffy-ho ponosy nemajú snád žiadného základu. P. Vlasič motal a len motal a nijako nechcel vysloviť sa proti bývalému svojmu pánovi (Bánffy bol jeho minister-predsedom), ale *Rakovszky* neuspokojil sa, až konečne Vlasič nevedel sa jako vymotať, ostal radšie mlčať.

16-ho zase *Molnár* zadal dve interpellácie. Jednu v záležitosti jednej chudobnej vdovy organistovej, ktorej prosbu ešte minulú jaseň zadal sám *Molnár* o podporu, jej ministrom ustálenú, ktorú podporu však po dnes deň jej nevydali. Minister kultu Vlasič nebol prítomný, a to bola škoda, lebo v druhej interpellácii *Molnár* natrel mu dobre pod nos. *Molnár* spomenul, že aj liberálne noviny s pohoršením píšu o istých knižkách, ktoré p. minister Vlasič vlastnoručne odporúčal školskej mládeži. V týchto trojich knihách sú také nehanebnosti popísané, že sa to ani opakovať nemôže, preto i žiadal *Molnár*, aby gallerie na ktorých viac pani bolo — dal vyprázdniť, potom že to prečíta. Predseda odoprel. *Molnár* vtedy položil tie knižky na stôl snemovne. Poznamenat musíme, že tie knihy židia vydávajú, a jednu z nich žid Jozef Kiss pľsal. O tomto židovi rozhlásilo sa, že je on ten najvytečnejší básnik «maďarský». — V tom máme nový dôkaz toho čo vždy tvrdíme: že v Uhorsku ztratili «Maďari» hegemóniu (t. j. prednosť panovania) a prevzali ju pod kepeňom hazafišágu židia.

Ako majetky hynú. V Haliči ustavične prechodia veľké nepohnutelné majetky do rúk židovských. V máji kúpil Moses Kümmelmann celý komplex v troch dedinách za 614.000 k. a akýsi Federbusch panstvo Zuravce za 600.000 k. Tento ešte pred rokami bol celkom obyčajný židáček a mal v mestečku Starole pálenčenu krému a trafikku. Konečne, tiež v máji, predal gr. Badeni z Braníc svoj historický pamätný kaštieľ v Krakove židovi Gersonovi Bazesovi za 160.000 korún. Zkrátka, v Haliči povstáva celkom nová «szlachta.» Ďaleko ste to vy driečni liberálni tatary privedli.

Pút' do Levoče.

Príležitosťou 800-ročnej pamiatky zjavenia sa Matky Božej na levočskej Hore aj v tomto svätom roku púť chcem zariadiť. Horliví košičkí veriaci jednu zlatú a drahokamy ozdobenú korunu levočskej Panne Marii obetujú, s ktorou Ona 2-ho júla skrz nášho osv. pána biskupa korunovaná bude. Kto sa chce na tejto púti súčastiť, nech sa u mňa do 15-ho júna prihlási. Cesta do Iglova sa osobným vlakom prekoná, ktorý sa z Vrútok 30-ho júna o 4-tej ráno pohne. Medzi Žilinou a Popradom vymenená karta (na ktorejkoľvek stanici) aj ku zpiatočnému cestovaniu platná bude, s ktorou sa pri kasse v Iglove aj skrz mňa vystavené osvedčenie preukázať musí, ktoré ja každému na patričnú faru pred časom odošlem. Cieľ a poriadok púťe, ktorý na spôsob programu vytlačený bude, len v Mikuláši a Poprade rozdám. II. trieda z Mikuláša stojí 2 zl. (4 kor.), III. trieda ale 1 zl. 25 kr. (2 kor. 50 hal.). Lepšieho stavu a rodu pútnici v pohodlných kvartieloch po dvaja neb traja, ostatní ale v školách a v kláštore umiestnení budú. V Haborke, (Orava) p. p. Zuberec, 20. mája 1900. *Ján Hattyár*, farár a vodca púťe.

Úpenlivá prosba k láskavým čitateľom Kresťana.

Na krátko bolo už sdeleno v tomto časopise, jak hrozné nešťastie zastihlo obec Bielypotok (oravská st.) dňa 29. apríla. V nedeľu po poludni, keď sa ľud k službám Božím už shromaždil, vypukol oheň v jednej stodole, odkiaľ silným vietrom hnaný v krátkom čase na celú obec sa rozšíril a nemilosrdne hltal dom za domom. Keď pustošiaci živel na večer svoju zkazonosnú prácu dokončil a hustý dym, pred ktorým horiacu obec ani vidieť nebolo, sa rozišiel, hrozné divadlo predstavovalo sa očiam človeka: kde predtým úhľadná dedinka stála, tam sa objavil jeden veľký cintorín, a na ňom stá pomníky vyčnievajúce, očadené komíny a kozuby. *Ani chrám Boží, väžu, farské bývanie a školu neušetril oheň, i tie žiadal za obeť svojej nenásytnej pažravosti.*

Zúfalý bôľ, všeobecný zármutok, nevysloviteľná bieda a nedostatok staly sa podielom úbohej obce, ktorá teraz už tretí krát, a to docela vyhorela. — Keď podobné nešťastie len jednotlivých v obci zastihne, jejich osud je síce smutný, ale predsa nie tak ťažký, lebo naleznú utulok u súseda, priateľa, ktorý ich pod strechu prijme a najpotrebnejším zaručuje; ale keď celá obec zhorí,

kde sa ten úbohý pohorelec so svojimi deťmi, statkom podieť má? Pod holým nebom musí mrznúť a mokrúť.

V tej nádeji, že to mimoriadne nešťastie, ktoré z dopuštenia Božieho mojich úbohých veriacich zastihlo, sústrast a polutovanie vzbudí v citlivých srdciach kresťanských, s tou dôveryplnou prosbou obraciam sa k láskavým čitateľom «Kresťana», by k ulaveniu veľkej biedy a nedostatku svojich ťažko navštvivených spolubratov svojimi milodarmi prispievali. Hojná odplata v nebesiach, vďačná modlitba podporených bude odmenou každého haliera na ten cieľ obetovaného. Každý, i najmenší milodar pre úbohých pohorelcov vďačne prijme a kvitovať bude farský úrad v Bielopotoku (Árva m.). *Andrej Doránszky*, farár.

Výkaz milodarov na pohorencov bielopotockých obetovaných.

Františ Klein kaplán 2 koruny, Michal Farkaš 10 kor., Sbíerka veriacich v Hladovke 37 kor. 99 halierov, Jozef Krasnec dekan 6 kor., Alex. Kákonyi, Egbell 40 kor., Františ Zvada opát 10 k., Anton Hromada kaplán 4 k., Farský úrad v Šuranke 2 k., Sbíerka veriacich v Habovke 12 k., Jozef Buslig prof. 2 k., Ján Vlossák farár 20 k., Sbíerka Antona Kovalčíka adm. v Pucove 19 k., Alojs Králik farár 10 k., Sbíerka veriacich vo Veľkom Borovom 17 k. 40 hal., Jozef Adamec 4 k. Eugen Vilček advokát 40 k., Imrich Moca 4 k., dr. Gustáv Zechenter 4 k., Bacsich Method v Szabadke 50 k., Sbíerka Fr. Kompanika farára v Lapsi 28 k., 40 hal., Ondrej Buday 2 k., Jozef Bohuň 2 k., Ján Viecha kaolán 2 k., dr. Miloš Krno pravotár 10 k., Sbíerka veriacich v Chižnom 18 k., Pavel Herman farár 2 k., Jozef Badik farár 8 k., Jozef Kohút dekan 20 k., Pavel Doľak adm. 4 k., Sbíerka Ignáca Kojda administrátora v Liptovskom Sv. Kríži 18 k. 30 hal., (ku ktorej prispeli: N. N. 4 k., Justina Zajac 2 k., Klementina Ghillányi 2 k., Ignác Kojda 2 k., Jozef Ghillányi 1 k. 20 hal., Fridrich Mattyašovszky, Karol Medzihradzsky, Koloman Medzihradzsky, Bernard Polaček, Ján Droppa rychtár pp 1 korune, Rudo Medzihradzsky 60 h., Jozefina Grossmann 40 hal., Ján Brhel 20 h. Ján Bella 12 h., Ondrej Matejka, Ján Dorniak, Matej Matejka, Ján Kandes, Michal Uličný, Michal Háčik, Adam Paprčka po 10 hal., Ondrej Španko 8 halierov). Sbíerka Jozefa Vojtiček farára v Zakamenom Kline 44 k., Andrej Jenő farár 4 k. 58 h., Sbíerka Antona Nováka v Turčianskom Sv. Martine v hostinci «u Brtáňa» 3 k. 30 h. (ku ktorej prispeli: O. Brtáň 40 h., P. Ursiny 20 h., L. Vojda 20 h., J. Turzo 20 h., G. Turzo 20 h., J. Matlocha 20 h., J. Branický 20 h., O. Novák 20 h., J. Hajtmanský 30 h., L. Ondrejkovič 20 h., Ján Sikora 20 h., P. Meško 20 h., J. Jančovič 20 h., P. Darula 20 h., P. Vančo 20 h.)

Verejné pod'akovanie.

Velactení veriaci farnosti Kláštora pod Zniovom, drahí Bratia a Sestry v Kristu!

Rozpamätajúce sa na krásne napomenutie sv. Apoštola národov: «povdační buďte,» — za svätú povinnosť si pokladám láskam vašim cestou verejnosti najsrdečnejšiu vďaku vysloviť za ten neočakávaný, veľkolepý dar, s ktorým ste mňa, čo nehodného sluhu božieho a bývalého vášho duchovného otca, najnovšie poctili. Cítim slabosť slova môjho, keď za veľkodušnú pamiatku túto, totižto za ten skvôstný a cenný obradný kalich, Jeho Osviečenosťou už milostive posvätený, mám sa vám poďakovať, ktorý ste z mozoľov vašich nadobudli a na znak sviežej lásky mne ste odoslali. Pohnutý a preniknutý až do hĺbin duše mojej, už od dávna som rozmyšľal, ako a s čím sa vám ja za toto odmením? A hľa jako pred tým, tak i teraz zdá sa mi malichernou každá vďaka, cítim že bládnou cenou každej odvetivej povdačnosti v oči tak krásneho, tak svätého daru. Veď keď by i zlatom a perlami vládnuť, nebol by v stave dostatočne sa odmeniť. Vy, drahí Bratia a Sestry! nie len počas môjho, skoro päťročného medzi vami učinkovania, preukázali ste mi veľkú lásku a dôveru, nie len pri odchode mojom, keď ma Všemohúci chorobou navštívil a ruka Jeho ťažko sa ma dotkla, ktorú v poníženosti ducha bozkávam, spoluutrpnosťou ste mi životný kríž snesiteľným učinili, lež i včel keď ďaleko vzdialený som z kruhu vášho, na mňa pamätáte, — keď že oddialenosť i najsvätejšie a najsilnejšie sväzky krve a priateľstva nemilosrdne trhá . . . Skutočne neviem jako a s čím som si ja toto zaslúžil? Na otázku túto by najlepšie vedeli odpovedať vaše šľachetné srdcia. Veď keď čo dobrého sa stalo počas môjho medzi vami bytia, toho pôvodcom bol sám všemohúci Boh, ktorý milosťou svojou pohol srdcami vašimi, aby ste ma porozumeli. Bez vašej ku mne prítulnosti a dôvery, nič by som nebol mohol spôsobiť. Ja som bol len slabým a krehkým nástrojom v rukách božích. Boh dal slnca i dažďa, aby tak krásne a zriedkavé kvety ujal sa v srdciach vašich, ktoré sa láskou a povdačnosťou: deérmi neba menujú. Preto presvedčený som o tom, že keď ste si pred seba vzali mňa poctiť, pláštom tej istej činnej lásky zakryli ste slabosť moju, za čo vám Pán Boh zapľaf!

Toto na pamäti majúce, myšlienky moje splynuly v jeden cit nábožného obdivu a skrúšenej modlitby, by Všemohúci sám bol vám všetkým štedrým odplatiťom. Cena svätých nekrvavých obetí ale, ktoré za vaše, i za vzáetných rodín vašich blaho, no i za sladké odpočinutie v Kristu Pánu už zosnulých predkov vašich ustavične Bohu prednášam a i v budúcnosti konať neprestanem, nech vynahradí nedostatočnosť vďaky mojej. — Za vašu lásku na vzájom dať vám môžem len málo, lež s týmto málo dávam vám všetko: moje na veky povdačné srdce s tým svätým sľubom, že kamkoľvek ma osúd, nebol ridený hodí, pamiatka vaša zo srdca môjho iba vtedy vyhasne, keď i ono samé prestane biť, ba ani vtedy nie,

veď láska je nesmrteľná, ona z hrobu a prachu iných čností vzkriesená vstane, aby žila na veky . . . Váš dar bude mi pohnutkou, by som na ťažkej ceste, ktorú mi vyznačila pravica Všemohúceho, nezastal, lež jestli mi Boh predĺži život, za česť a slávu Jeho, za rozkvet drahej vlasti, pozostalé sily moje žertvoval, by som sa i v budúcnosti o duševné i hmotné blaho mne svereného ľudu staral, o blaho toho ľudu, ktorý je zbedovaný, ubitý, až k smrti zbolený; pomaly už i viery otcov a nádeje v lepšiu budúcnosť pozbavený; by obety priniesol za ten ľud, ktorý sa v tak smutnom stave nachádza, v jakom bol za času najmilosrdnejšieho Samaritana Pána Ježiša Krista, keď sa vyslovil o ňom: «ľúto mi je zástupu!» — A keď v podniku za pravdu práva a nevinnosť, musel by i v budúcnosti jest chlieb útiskov, vlastnými slzami smáčaný a piť bleň krivdy; keď i v budúcnosti vlastná krv a kosť stala by sa mi zradcom, vďačne i toto prenesiem za vzor majúce ukrižovaného Spasiteľa, ktorého cesta po celej púti zemskej na miesto ruží, tiež skálím, trním a bodlačom vysiatá bola. Veď jako nie len svit má krásu, keď zora svieti a briezdi sa, lež i noc má jasné nebe, ligotavé hviezdy: tak podobne nie len v uslní radostí, keď šťastia nám kynie, lež i v noci súženia ubičované srdce ľudské nadzemské slasti cítiť môže. Kríž najjasnejšie skvel sa v temnej noci na Golgote . . . A keď by i všetko svetlo, čo mi pred tým myseľ osvecovalo, zhaslo, všetká vrelosť, ktorá ma nútila k bezuhonným činom ochladla, keď by sa mi všetky nádeje srdca utratily, sta suchoparný oblak, vtedy pamiatka vašej veľkodušnosti, dodá mi pomocných krýdiel, aby som neklesol, lež dúfal v pomoc živého Boha, ktorý svojich nikdy neopustí.

Takto, vy drahí Bratia a Sestry! sami vašim skutkom uvili ste si na čelo veniec z nehynúcich kvetín, sami vystavili ste si pomník nad kov trvacejší, ano smele tvrdím, že na vás sa vzťahujú slova sv. Pavla ku Kor. I. 4—9.: «učinení ste divadlom svetlu, i anjelom, i ľuďom.» Nie preto, že ste osobu moju poctili, veď na osobe veľa nezáleží, lež preto, že ste sluhu božieho vyznačili a príklad činnej lásky i iným veriacim dali. Keď ľud veriaci vinúť sa bude dôverou a láskou ku svojim prirodzeným vodcom a títo ho zase s jeho čnosťami, no i slabosťami ku srdcu pritisnú, keď snížia sa pod nízke podvoje chalúp jeho, len vtedy nádejovať si môžeme, že modly zlobohov, bašty rozličných novomodných blúdov a hriechov, náramným hrmotom, v krátkom čase, v prach a popol padnú. Veď láska, svornosť a jednota divy tvorí; sám Boh svornosť miluje. A tá Všemohúcnosť, ktorá jaru vznik dáva, ktorá holé a odumreté stromy znovu pôvodným listím odieva, semä v lone zeme shnilé k novému prebúdzajú životu: môže i nás duševne polomrtvých k novému životu viery, nádeje a lásky vzkriesiť; môže dopriať nám lepších časov, po ktorých síce túžili predkovia naši, lež beznádejne v hrob padli, no i teraz padajú otcovia naši.

A teraz čože vám zaželať na ostatok? Nič iné drahí Bratia a Sestry! jako to, aby ste silno stáli vo viere; viera je drahocenný poklad, ktorá i polonahého bedára

čini kráľom; viera je vzácna perla, ktorú s nasadením všetkých sil zachovať a zvelebiť máme. Prajem vám ďalej, aby ste nikdy nevychladli v láske k Bohu a jeden ku druhému, aby ste neostydli v oddanosti k Pánu Ježišu Kristu, do Jeho najsvätejšieho Srдца a pod ochranný plášť milostiplnej Matky, blahoslavenej Panny Marie vás odporúčam. Jako nebeská rosa svädľú poľniu kvetinu občerstvuje: tak nech milosť božia obživuje srdcia vaše, zvlášte v čase zemských strastí; požehnanie ale Svrchovaného nech vás i milé rodiny vaše tak obklučuje, jako čerstvé povetrie, ktoré do seba dýchate! Konečne pamätajte, dľa napomenutia sv. Jakuba apoštola v modlitbách i na mňa: «Modlime sa za seba vspolok, aby sme spasení boli; mnoho zaiste môže modlitba spravodlivého ustavičná.» Do blahosklonnosti sa odporúčajú, zostávam láskám vašim vždy verne oddaný a povďačný

vo Zvolenskej Lupči, dňa 11. júna 1900

Emil Klein, kaplán a katecheta.

BESEDNICA.

Božie oko všetko vidí.

Keď núdznemu z útrpnosti
Podáš pomoc túženú,
Za to s nebies vysokosti
Stonásobnú odmenu
Čakať môžeš tu na zemi,
Taktiež aj v záhrobnom žítí,
V tom nesklameš sa ty, ver mi:
Božie oko všetko vidí.

Potlačeného keď prává
Obhajuješ zmužile
A ruka tvoja nedáva
Rozdláviť ho presile:
Za to budeš ozdobený
Vencom, čo je v nebi vitý,
O tom buď ubezpečený:
Božie oko všetko vidí.

Súženému keď páľčivé
Slzy od protivnenstva
Pozotieraš ľútosť
Šatkou milosrdnenstva:
Za to obsiahneš bohatú
Odplatu z neba, čo by ti
Ten svet aj nič nedal, bratu:
Božie oko všetko vidí.

Podobne aj zaznaného
Zájmy keď obrániš,
Námahy zaslúženého
K uznaniu keď postavíš:
Vykonals' to v mene Boha,
On ti za to stranu chytí,
Usmeje sa ti obloha:
Božie oko všetko vidí.

K.

CHÝRNIK.

Vysvätenie nového vacovského biskupa grófa Csáky odbývalo v nedeľu 17. t. m. v Ostrihome v hlavnom chráme. O 10-tej prišiel gróf Csáky, po ňom knieža-primas Vaszary. Prítomní boli z Vacova cirkevní i svet-skí hodnostári, jako aj členovia rodiny Csákovcov. Pri vysviacke pomáhali Vaszarimu Boltizár ostrihomský a Jung vacovský vysvätení biskupi. Po obradoch slavných udeľoval prítomnému obecnstvu prechodiac celý chrám, prvé svoje biskupské požehnanie. Keď sa vrátil k oltáru, predstúpila jeho vlastná sestra a bozkala mu ruku akožto nástupcovi teraz už apoštolor. Plakali dojatí oba. S hlbín srdca blahozeláme novému biskupovi, by pre blaho cirkve Boh ho mnohé letá živil!

Púť k Božskému srdcu. Ponevác sme z viac strán počuli, že mnohí zo cteného obecnstva, nevieme skrze koho, do tej mýľky sú uvedení, jako by v Trnave processia Božsk. Srдца sa nevydržovala: dávame na známost, že naša processia Božsk. Srдца, jestli že Boh príhodné počasie udeľí, bude tým istým spôsobom toho roku 24. júni, jako iné roky vydržovaná. Neni žiadnej oprotivnej príčiny, ktorá by túto radosť a úctu Božskému Srdeu prekazit mohla. Obetovanie sa Božsk. Srdeu, podľa predpisu sv. Otca, sa na konci processie verejne vykoná. V mene predstavenstva trnavského domu Spoločnosti Ježišovej. Vydavateľstvo «Posla».

Prst Boží. Nešťastie nechodí po horách, lež po Iudoch. V pondelok svätodušný prihodilo sa veľké nešťastie na budínskej strane. Viac tisíc Iudu šlo na výlet do «Zúgliget»-u. Keď sa električné vozne vracali nazad, podvečer tolko Iudu sa nahrnulo do vozňa že sprovodič (konduktor) nijako nemohol sa vpratať dnu. Naraz ktosi z cestujúcich otvoril hamovný stroj voza, a ten i s cestujúcimi pustil sa strmou cestou a letel vždy besnejšie, až pri Helena-ville prevrátil sa a rozdrúzgal. Cestujúcich bolo asi 70, z ktorých troch vytiahli mrtvých, 9 ťažko a asi 30 ľahšie ranených. Príčina bolo si samé obecnstvo.

Na Božie Telo zase v Erzsébetfalve pri Pešti udalo sa hrozné nešťastie. Akýsi Emmerling má tam malú fabriku na rachéty a iné ohňostroje. V deň sviatočný robili tam v jednej malej miestnosti 6 dievčienec, 2 chlapi a jeden chlapec. Odpoľudnia asi o 3-tej hodine vybuchla

jedna rachéta v rukách prácu vedúceho, ktorý hneď vyskočil von dvermi. Medzitým všetky rachéty pochytily sa v izbe strašným rachotom a zaplavili plameňom celú miestnosť. Ubohí robotníci Iudia brali sa von síce, ale popadali jeden na druhého u dverí. 4 dievčence a jeden chlapec zhoreli do nepoznania, ostatných vzali pod opateru do špitála, z ktorých jedno dievča tiež už zomrelo. Zaviedli vyšetrovanie. — Treba sa držať prikázania: «Zasvätené sviatky sviät!»

Konversia. Dr. Julius Schwaz, professor na peštianskej universite, prestúpil i s rodinou zo židovskej na katolícku vieru; má sa vraj stať štátnym sekretárom v ministerstve pravosúdia.

Rábsky biskup Ján Zalka bol sa už trochu zotavil z ťažkej choroby, ale v sobotu zase zastihla ho porážka.

Obet cigarettovania. V Marione (štát Ohio) umrel 19-ročný W. J. Klehm následkom otrávenia nikotínom. Bol veľmi silným fajčiarom cigarett, každodenne vyfajčil do 75 kusov.

Pápež proti vojne. Slávne panujúci sv. Otec žiadal už pred mesiaci, by prestali sa rodinné kmeny: Búri s Angličanmi vraždiť a kresťanskú krv prelievať. Jeho slovo ostalo márne, lebo židovskí bankári mali väčší vplyv na vládu anglickú. I teraz požiadal vraj pápež nášho starého kráľa, ako katolika a neutrálneho v otázke čínskej války mocnára, by on stal na čelo spoločného výstupu vlád ku ratovaniu čínskych kresťanov. Budeme vidieť, či vlády budú podporovať pokojné snahy pápeža.

Krvavá voľba rychtára. V Bázosi (temešvárska stolica) bola voľba rychtára. Privrženci dvoch kandidátov povadili sa a potom sa pobili. Jeden volič utrpel 14 rán a umrel na mieste, šestnásť utrpeli zväčša ťažké rany.

Uhorské kone do Afriky. Z Rjeki telegrafujú, že parník «Mavin» dňa 13. t. m. viezol 500 koní pre anglické vojsko do južnej Afriky. Iní anglickí agenti pokúpili v Uhorsku 3000 koní. Taká je rakúsko-uhorská neutralita!

Krádež detí v Haliči. «Deutsche Zeitung» z hodnoverného prameňa sdeľuje: Nádenničke Julii Chlodnickej v Čortkove ztratila sa 6 ročná dcéra Bronislava. Úbohá mať hľadala dieťa, ale len na druhý deň dozvedela sa od istého človeka, že videl také dievča v sprievode jedného Žida. Po dlhom hľadaní podarilo sa jej najst toho Žida; prosila ho, aby jej vydal dieťa, ale ten nechcel vedieť o ničom a konečne ju vyhodil. Náhodou šiel tadiaľ žandár a ona vyžalovala sa tomuto. Žandár vošiel do domu a v 3. zavretej izbe, ktorú Žid nechcel otvoriť, našiel malú Bronislavu a ešte jedno malé 8-ročné dievča z blízkej obce Hogielnice. Žandár odviezol deti a boly odovzdané rodičom. Žida — Herš Jaegermann je jeho meno — odovzdali vrchnosti, ktorá ho zatvorila do mestského žalára. Ale už na druhé ráno ušiel a zmizol bez stopy. Čortkov je mestečko zväčša židovské. Zlodej detí vyhováral sa tým, že chcel tie deti odovzdať komediantom alebo teatralistom.

Ochotnícky notár na sneme. Zoltán Zmeskal interpelloval na sneme, že okresný notár ochotnícky pri soštatovaní volebných lajstrov dopustil sa padelania. Za to

nebol pokutovaný a v Trenčianskej ani nebude, jestli to sám minister neurobí. Nadriadenie disciplinárky nedostačuje, minister mal ho pozbaviť úradu. Kto pozná pomery v Trenčianskej, vie, že sa všetko pekne-rúče zatušuje. Posúdia ho na 20—30 zl., ktoré dľa trenčianskej obyčaje zaplatí Popper, Klochovci alebo sám Pán Boh vie, čo za existencie. Pri takom pokračovaní administratívni úradníci ďalej budú sa bratričkovať s notárom diffamovaným, ktorý padelaním listín oraboval 70 občanov o právo volebné. Ale to ani nemôže byť ináč v stolici takej, kde Kloch ako volebný predseda na vidom očí s urazením prisahy padelal volebné lajstre. — Ministerpredseda Kol. Széll: Teraz nejde o to. — Molnár: Ba o to ide! — Zmeskal: Pán vyslanec Ruffy darmo kýva; on je príčinou, že tak vychovali notára varínskeho volebného okresu. Odtedy sú tam falsifikácie na dennom poriadku, lebo Ruffy ako vyšetrovateľ potvrdil notárov v tom, aby protizákonne pokračovali. Preto, keď som sa s ním počas varínskej voľby stretol a keď mi podával ruku, ja som mu ruku nepodal a on tú urážku jednoducho strčil do vaku. Také veci sú len v Trenčianskej možné, že barón Kloch, ktorý narušil prisahu a popáchal najväčšie nezákonnosti pri voľbe, ktorý po složenej prisaha v kancelárii varínskeho notára vlastnoručne falsifikoval volebné lajstre, bol jednoducho vymenovaný za rychtára mesta Žiliny, kde je on i náčelnikom železničnej stanice. Možno len gratulovať takému mestu k takému rychtárovi, ktorý nedá na prisahu ničoho. A divná vec, ani minister obchodu nevie o tom ničoho, že náčelník dôležitej železničnej stanice zaoberá sa oštep s povinnosťami rychtára jednej veľkej obce. — Predseda vyzýva rečníka, aby predložil svoju interpelláciu, lebo čas už až veľmi pokročil. — Zmeskal: Dobre, urobím i to. (Veselosť.) Prosí ministra, aby toho notára, kým vyšetrovanie trvá, vyzdvihol z úradu, potom ale aby sa úradne nariadilo trestné súdne pokračovanie proti nemu pre padelanie listín. Interpelláciu toho obsahu odovzdali ministerpredsedovi, ktorý na ňu odpovie len neskoršie.

Vp. Andrej Rojko, farár na odpočinku nám už niekoľko rázy písal, že pri jeho vysokom veku (do 80 rokov) cíti nadechádzajúce oslabenie telesných síl. Vždy nám slzy vyhrkli, keď túto smutnú zprávu sme dostali. Veď je on priateľom ľudu ducha hrdinského a vytrvanlivý bojovník, spolupracovník «Kresťana». Teraz nám sdeľujú: že na ľud ani pri svojich neduhoch nezabúda, ale ide napísať «Otcovský hlas ku svojmu ľudu», ktoré dielo do 15-ho júla v osobitnom vydaní vínde z tlače. Cena jedného výtisku je 10 halierov, 10 výtiskov 90 halierov, 25 výtiskov 220 hal., 50 výtiskov 400 hal., 100 výtiskov 800 halierov. Knižičky obetivý rodoľub môže odpredať, alebo rozdať. Prihlasy a peniaze pošlite na: «Szent Gellért nyomda Budapest, VIII., Práter utca 44.»

Kresťanské pohyby v povestnom Námestove. Nedávno sme sdělili, že si obstarali kresťania námestovskí kresťanského pravotára, teraz nám zase píšu: Máme česť v známosť uviesť že «obchod sklep» s rozličným tovarom v Námestove (Orava) dňa 1. júli b. r. otvoríme,

čo týmto v láskavu známosť verejnosti uvádzame a sa odporúčame. Bratia *Meress*.

Tak patri! To bude najlepšia odpoveď maďarským hazafickým sudcom, ktorí šťastlivo vypátrali a určili, že sirota *Janko Črehlan* sa sám zašachtroval!

V **Prievidzskom okrese huby ešte nerastú** ale tak ako huby po daždi tak kandidáti na ablegátstvo. Pán hlavný slúžny odporúča no i kortesuje za brata pána vicišpána fiškála z Pešti. Neznáme pána ale je z Pešti a už peštianskych poznáme, boli tu a už nás neznajú. Druhý je p. *Kazmír Tarnóczy*, vlastný brat toho nitrianskeho präsesa volby a majstra na strekačky, konečne pán *Ernest Šporzon* známy v nitrianskej stolici a v celom Uhorsku. Keď za toho prvého verejne p. slúžny kortesuje, títo dvaja poslední sami chodia a sa odporúčajú. Jaké stanovisko ľud zaujme v oči týmto 3 kandidátom, budúcnosť ukáže. Ostatne o týchto troch pánoch prehovoríme budúce obsirnejšie, aby ich ľud poznal. Či sme nie šťastliví keď už troch kandidátov máme?

*

Zavedenie sladovej kávy, ktorá asi pred desiaty rokmi sa objavila a dnes takmer po celom svete rozšírená jest, vykazuje stále blahodarnejšie výsledky pre zdravie a národohospodárstvo. Nemožno ani oceniť, jaká úspora peňazí a jaké povzbudenie zdravia a sil, týmto zdravotným domácim nápojom, ktorý firma *Kathreiner* teprv všeobecne zaviedla, docieleno bolo. Nenie zaiste ďaleká doba, keď *Kathreinerová* sladová káva *Kneippova*, či už jako najlepšia prísada k zrnkovej káve, alebo tam, kde zrnková káva lekársky zapovedaná je, i čistá používaná súc, v každej rodine sa udomácní. Každéj hospodyni možno blahopriať, ktorá toto dôležité zlepšenie nášeho domáceho nápoja ku blahu svojich príslušníkov zaviedla, alebo zavedie a prevádzať bude.

*

Jeden znamenitý liečivý aparát. Dvojnásobný elektromagnetický kríž ači hviezda N. B. nr. 86967 má, ako už mnohokrát dokázalo sa, výborný účinok. Máme dnes vzťahom na podivné liečivé účinkovanie jedno svedectvo po ruke, ktoré osmeľujeme sa uverejniť: «Blahorodenému pánu Müller! Váš láskavý prípis obdržal som a som smelý odpovedať na otázku: Ja nosím elektromagnetický kríž nr. 86967, odkedy mi ho vaše Blahorodie dalo, neprestajne. Cítim sa mocnejším a veselším. Pán *Gejza Boldog*, ktorý už 40 rokov na padúcu nemoc trpí, cíti sa značne lepšie, nápady sú uňho kratšie a slabšie. Pán *Steinhibel* necíti už 10 dní po nosení vášho aparátu žiadne boľasti, má sa o mnoho lepšie a spí lepšie. Pán *Štefani*, ten starý pán na lámku trpiaci cíti sa tiež značne lepšie, a málo boľasti má. Vašej priazni odporúčajú sa a najsrdečnejšie vďaky vyslovujú, ostávajú s úctou *J. Khoós, kňaz v Budínpešti*». Preto možno dvojnásobno-elektromagnetický kríž, ktorý u pána Alberta Müllera v Budínpešti V. *Vadász-utcza 42/a* je dostať všetkým odporúčať, ktorí na lámku, lúpanie, padúcu nemoc (epilepsia), záduch, hučanie uší, ďalej na všeobecnú chorobu čuvov a pozbavenie sil trpia.

DOPISY.

Uhelná baňa v M. Stracinách.

Následkom dopisu z *Vyhieň*, v ktorom sa spomína uhelná baňa vyš menovaná, cítim sa byť povinným et. obecnstvu bližšiu zprávu o takej podať, aby videlo, že podnik ten zasluhuje dôveru.

Pán *Ig. Ličko* odkryl skutočne ložiská šedého uhlia na priestore menovanej obce, uzavrel i syrotskou stolicou potvrdenú smluvu s dedinskými obyvateľmi na využitkovanie týchže dolov a vykonal si udelenie baňských polov, pri baňskom kapitánstve v *B. Bystrici*, kde je vlastné právo aj v baňskej gr. knihe zapísané, na ktoré narazil baňu na využitkovanie týchže, poprekrizujúce ich zdoľňami vyše tisíc metrov zdĺžky, založiac aj irečitú zdoľňu na vyvážanie uhlia, aj pre odtok vody a vedenie povetria.

Jeho úmyslom bolo hneď od prvu sriadiť účastinársku baňskú spoločnosť, a aby nikomu nič na slepo neodporúčať, dalo sa uhlie to aj skrz uh. kr. lúčebný ústav pri ministerstve orby analyzovať, ktorej analýzi výsledkom vystavené bolo už 27. mája 1898. pod č. 742. svedectvo, nímž sa plod baní tej sta dobrý a veľmi užitočný presvedčuje; lebo obnáša okrem iných podstatných častok 3788.42% caloriov t. j. horľavých látok, tejto sily, pri malichernom obsahu syrky. Následkom tohto horí to uhlie dobre a bez všetkého syrkového smradu, nezanechávajúce žiadnych trosák, ktorých pri šalgótarjanskom zakaždým celé hromady spozorujeme. Takto je ono teda výhodnejšie nežli tamto; bo keď človek vloží desať kilov do pece lebo šporáku, nevyhodí z neho päť kilov hliny a šifru jako pri šalgótarjanskom.

O sriadenie tej účastinárskej spoločnosti uchádzal sa ku banke «*Tatre*», lenže táto venovala pozornosť svoju kutaniu po kamennom uhli v *Turci* a tak temer po jednoročnom čakani neprestúpila snaha po utvorení účastinárskej spoločnosti ani o krok napred.

Čas drahý sa teda utratil, ale myšlienka sriadenia účastinárskej spoločnosti nezaspala, a pracuje sa na diele tom ustavične až po dnes; lebo sa chce dať príležitosť obecnstvu s osohom uložiť svoje groše do podniku tohto, pri ktorom len získať môže, bo ztrata je vytvorená, poneváž je uhlie to na vidieku baláždarmatskom obľúbené tak, že parné závody okolia toho až hýn do *Orosky* v *Tekove* s obľubou užívajú ho: pri zväčšenom dorábaní pomocou väčšieho obratného kapitálu možno až do miliona m. centov ztrziť. Predáva sa I. trieda po 100, II. t. po 60 a III. po 20 halierov pri bani.

Teraz zariaďuje konzorcium záležitosť sriadenia sa tej zmienenej účastinárskej spoločnosti a môže sa každý, kto by účastinu 100 korunovú nadobudnúť chce, prihlásiť; kto sa ale prihlási na *desať* účastín, ten sa stane

spolu údom tohože konzoriuma. Prihlásiť sa treba u dvojtíhrodného pána *Edvarda Sándorfiho*, redaktora to «Kreštana» v Budapešti, Rókszilárd-u. č. 19. dvere 7., jakožto s prijímaním prihlasov povereného, odkiaľ prihlásiť sa dostane ďalší návod.

Akonáhle *püt'sto* účastín bude podpísané, bude sa spoločnosť považovať za sriadenú, a podpisateľom účastín nadíde povinnosť také obnosy na jednotlivé účastiny a v takých lehotách do rúk označiť sa majúceho pokladníka alebo peňažného ústavu skladať, ako to konzorium zo svojej porady ustanoví.

Takto je teda poskytnutá príležitosť každému smeľému a podnikavému človeku prispieť k rozkvetu domáceho priemyslu a k obohateniu seba.

F. K., spolumajiteľ baní.

***

Lom.

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím, prítomný môj dopis nehoďte do koša, ale ho v Kreštane uverejnite. Myslím, že nebude na škodu, ale ku prospechu. Každý, kto tento môj dopis pozorne čítať bude, chce, nechce, musí o ňom rozjímať a z neho si poučenie vziať, zvlášte ale poučenia ku nastávajúcím voľbám ablegátov, vyslancov do snemu a do diety.

Kamkoľvek sa človek obráti, kamkoľvek, kdekoľvek a kedykoľvek človek medzi pospolitý ľud príde, všade a vždycky počujeme ten ľud sa žalovať, ponosovať na terajšie smutné macošské pomery, na ohromné dane, platy, na rozličné šúdiarstvá, klamstvá, na zdierania ľudu až do deviatej kože.

A tieto žaloby, ponosy ľudu sú veru spravodlivé. Avšak, ktože je tohoto hlavnou, najväčšou príčinou? Na túto otázku smele odpovedám: najväčšou, hlavnou toho príčinou je si ľud sám.

Ľudu môj! čítaj len pozorne a dobre si to pamätaj, čo tu píšem v Kreštane, a vezmi si z toho spasiteľné ponaučenia.

Jeden kurfiršt hessenský bol znamenitý človek. Prišli raz ku nemu roľníci, sedliaci žalovať, zťažovať sa na svojho rychtára, ktorého notabene už po tretí raz za rychtára si zvolili. Kurfiršt vypočujúce íeb, káže zavolať profúsa, hajdúcha, a káže mu, aby prítomným sedliakom jednému-každému z nich vyfal, vypálil po dvadsať palíc na zadok, na priedel.

«Pre Boha», — volajú sedliaci — «to snád patrí nášmu rychtárovi a nie nám?»

«Vám», — volá kurfiršt — «prečo ste si ho už po tretí raz vyvolili, keď toľké ztížnosti, ponosy a žaloby na neho máte».

Teda dal bez milosrdenstva každému jednému z tých ponosujúcich sa sedliakov pefadvadsať palíc vyfal.

Podobne je to u nás v tomto našom sožidovstvom, sozedenárštelom Maďarorságu. Už to dávno i vrabei na strechách vedia a čvirikajú, že najväčším nešťastím národov krešfanských, ľudu krešfanského je nekrešfanský, zbankrotený, lhársky, šúdiersky, nezabožský, židovsko-zednársky liberalismus.

Nikdy a nikdy neboli by sa utvorili tak smutné, tak macošské pomery ľudu a ohromné dane, platy nikdy by neboli dostúpili takej závratnej výšky, keby si ľud nebol volieval a posielal do snemu, do diety židovsko-zednárskeho liberálnych tatárov, ale keby si bol volieval a posielal poctivých, statočných a úprimných mužov krešfansko-katolíckych ľudákov.

Na našom židovsko-zednárskom liberálno-tatárskom parlamente nemôže nikdy a nikdy spočívať požehnanie Božie, a v takomto parlamente nebude nikdy pre ľud krešfanský konaná práca plodná, pretože sú tam vyslanci, ablegáti žido-zednári, liberálni tatári, ktorí zásady krešfanske, zvlášte spravodlivosť nohami šliapu, ľud krešfanský ku zjavnej vzpore štvú a každú autoritu, zvlášte ale cirkevnú, krešfansko-katolícku autoritu podrývajú, sú to atheistickej mužovia, ktorým by zaiste lepšie svedčila káznička — fegyház, — nikdy však úkol, aby krešfanským národom, krešfanskému ľudu dobré zákony dávali.

Máme toho smutnú zkušenosť, čo sú to za zákony, ktoré sa na žido-zednárskej, liberálno-tatárskej diete vydávajú. Sú to zákony protibožské, proticirkevné, neverecké, avšak neni divu, bo jakí ablegáti, taký i parlament, jaký parlament, takí i zákonodarcia, jakí zákonodarcia, také i zákony.

Ablegáti, parlament, zákonodarcia žido-zednári, liberálni tatári, neznabohovia, nevercovia, tedy i zákony také žido-zednárske, liberálno-tatárske, protibožské, proticirkevné, jako ku pr. civilne manželstvo, beznáboženské školy, recepcia židov, bezkonfessionálnosť atď., na materiálnu i morálnu zkazu a záhubu krešfanských národov, krešfanského ľudu, a tak i na hroznú zkazu a záhubu celého Maďarorságu.

Chceš-li tedy krešfane milý! aby tieto terajšie nekrešfanské, macošské, smutné pomery, tie ohromné dane, platy prestaly, tie žido-zednárske, liberálno-tatárske, protibožské, proticirkevné zákony zrušené boli, aby fa žido-zednárske liberálni tatári, napotom až do deviatej kože nesdierali na zobráčku palicu celkom neprivedli, židom za otroka nepredali, slovom, aby fa do morálnej i materiálnej biedy, mizerie, zkazy a záhuby neuvrhli, vtedy pri nastávajúcích budúcich voľbách nevoľ si do diety atheistickej, nezabožskej, žido-zednárskej, liberálno-tatárskej ablegátov, ale si voľ mužov poctivých, statočných, úprimne krešfansko-katolíckych, totižto ľudákov, bo len títo sú schopní krešfanským národom, krešfanskému ľudu krešfanské zákony dávať. Jestli že si ale i pri budúcich voľbách budeš voliť za ablegátov do snemu žido-zednárov, liberálnych tatárov, potom sa neponosuj, nežaluj; bo vtedy ty zaslúžiš nie jako tí u hessenského kurfiršta ponosujúci sa sedliaci 25, ale 50 palíc na zadok!

O. R.

***

Z hornej Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Drahí Rodáci!

Kupectvo pre nás krešfanov má byť jedna závažná otázka, keď už nie z inej príčiny, tedy aspoň z tej, že

nás kresťanov naša viera učí: «milovať bližného, jako seba samého», a na základe tohoto učenia vidíme, že sklepník a bárs jaký iný katolícky kupec, len zriedka je vstave z toho prameňa väčší majetok pre seba využívať, pokiaľ hlas svedomia opravdovej viery Kristovej mu to nedovolí.

Pozrime len u židov, sotva že mal dačo, keď kupectvo započal, už behom pár rokov nielen v hotovosti majetok nadobudol, ale mnohí z občanov, pre svoju jemu podľnosť sa mu celkom zaviazanými činia tak, že keď niektorý z katolíckych kupcov len ešte mieni si sklep (kupectvo) otvoriť; už trnú nad tým, jako utišia hlas svojho svedomia, aby mohli od tohoto katolíckeho kupca potrebné články kupovať; sú ale, ktorí nezávisia od tamtych, a predsa povedia: «Jakože budeme chodiť do toho katolíckeho sklepu, keď je v blízkosti židov?» Nuž títo sa zase boja, že sa im prestanú pochlebovať a klobočkovat, a nadovšetko aj zo závidia; sú ale aj takí, čo hovoria: «za takú cenu dostanem aj u žida».

Hľa bratia a sestry! veď takýmto pokračovaním musíme zahnúť a nemôžeme sa povzdvihnúť; lebo rodičia ztratia chuť dať svoje deti na kupectvo, a nemôže prestať na nás tá streštenosť, že my katolíci sme nie súci; ba vraj ani «ducha kupeckého nemáme!» Nuž čože tedy máme robiť?

Hľadme k tomu, aby, keď katolícký sklep (kupectvo) otvorí, podporovať ho; nedajme sa omámiť tým naničhodným spôsobom, jako zvikli istí kupei robiť, že keď katolícký otvorí sklep, odpredajných článkov cenu znížia, len aby toho nového týmto spôsobom odstránili a zničili mohli, keď sa im to podarí: zase cenu zvýšia.

Budme takému novému sklepu povďační, že nám dáva príležitosť nás, nielen po nášsky obslúžiť, ale aj riadnú cenu uvedie; pamätajme, že ten náš človek (kupec) nezaslúži od nás toho odsúdenia, aby chcúc nám poslúžiť, my sme ho opovrhli; nelejte vodu, iskru tú udušite, ale prikladajte triesky a rozduchujte k rozplameniu, už aj k vôli ďalšieho nášského kupectva; pomáhajte jeden druhému na pravej ceste: prispejte nám sám Pán Boh k zdarlivému prekonaniu dobrých podujatí.

Otcovia, bratia a sestry milujme sa vospolok! lebo kto pomáha v čas potreby, ten pomáha dvakrát.

***

Ludák.

Z nitrianskej stolice.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Veľkomožný Pán Redaktor!

Keď sa nikomu nesnívalo, lebo rok 1899. nebol ešte ten najplanší, ba patrilo medzi tie lepšie, doniesly noviny chýr, že náš p. v. ispán pýta od vlády podporu pre chudobných. No nemali sme proti tomu nič, trebárs sme aj cítili, že p. v. ispán kortešovať začína. Notári, desiatníci ba i služnovec len tak lietali po obciach a kde nebolo bubna, vykrikovali: kto chce peniaze, zemiaky, nech sa dá u rychtára zapísať, vláda podporuje chudobu! Ľud sa mal pobiť, tak sa ponáhľal k zápisu, áno i takí sa dali pozapisovať na tie chýrne vládne zemiaky, ktorí dosť

svojich mali, veď metrický cent mal košťovať len 1 zl. a rozchýrené bolo, že to zvláštna fajta. Takto zabezpečený ľud popustil žalúdky a začal si s odloženými na sadenie zemiakami hostinku robiť. Čím mu zemiacky lepšie chutnali, tým smutnejšie bolo na jar sadenie, veď miesto 200, hovorím dve sto vagónov, prišlo len 80, a miesto pekných zemiakov, laské orechy obložené blatom.

No to všetko ešte není nič. Že zemiaky — aspoň toľko jako malo prísť — neprídu, to sa prví dozvedeli p. židia, či za to, že majú veľké nosy a či im to voľakto povedal — nevedno, dosť na tom, zakúpili potom väčšiu zásobu zemiakov, a keď ľud zklamaný nemal čo sadiť, začali židia odpredávať a to metrický cent za 2 zl. 50 kr. až do 2 zl. 80 kr.

Či to kto a kedy slyšal? Uchovaj fa ľudu Boh od takej pomoci.

..... ger.

***

Z Hradišťa od Skačan.

Veľbný Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie týchto mojich niekoľko riadkov.

V Svatodušný pondelok mali sme v našom chráme Pána posviacku nového hlavného oltára a bočného malého oltárika s jaskiňou a lurdskou Pannou Mariou.

Nuž ale kto nám okrášlil náš chrám Pána? Kto nám tú radosť spôsobil?

Práve v tom čase keď ruženský spolok, ktorý v našej malej obci počítuje 12 ruží, zamýšľal objednať lurdskú Pannu Mariu s jaskiňou, na čo aj z občanov už mnohí milodary zložili, — objavil sa dobrodinec, jako raňajšia hviezda na obzore a nám do nášho chrámu lurdskú Pannu Mariu s jaskiňou a aj veľký hlavný oltár na svoje vlastné útraty zhotovil dal.

Tento veľkodušný dobrodinec, ktorý ku cti Božej, a k radosti našej sa objavil je: Preveľbný p. farár veľkostratický, *Jozef Kompánek.*

Tento rozpamätajúce sa na svoje rodisko a na to, že pozostatky jeho milých rodičov pri našom chráme odpočívajú, nelutoval nákladu, aby v svojom rodisku pamiatku zanechal.

Tento veľkodušný dobrodinec ešte neprestáva na tom, ale vidiac, že organ v našom chráme je veľmi zlý, sľúbil, že jestli ho Boh poživí aj o to starať sa bude, aby aj tento za nový sa vymenil.

Včul, keď veľkodušnému dobrodincovi v mene všetkých občanov vďaka skladám, vyvolávam: «nech Boh nášho dobrodince v zdraví dlho udržuje a odplatí jemu všetkým časným aj večným dobrým!

Značím sa z najhlbšou úctou a som ponížený sluha
Jozef Ruisl, r. k. uč. a org.

***

Binovce.

Vážný Pán Redaktor!

Radosťou čítal som nedávno dopis z Nádaša, v ktorom ten «Nádašan» oznamuje čitateľom účinkovanie nádašského potravného i úverkového spolku.

Binovce sú filiálka Nádaša. I my chodievame do

potravného spolku kupovať, ale predsa v malom počte. Vďaka konečne vyplní sa i naša žiadosť, pretože naši ľudia tiež mnohí dali sa zapísať do potravného spolku. Pán kaplán prisľúbil nám, že ako len bude možno, zariadi nám filiálny sklep, aby sme sa nemuseli utisnúť na židov.

Jako dozvedeli sa naši židia, zvlášte «pančavský žid» Šándor krémár, že p. kaplán zaumienil si otvoriť spolkový sklep, začali hrešiť, nadávať. Nadovšetko ten «pančavský Šándor» nevmetí sa do kože, to hovoril, že vraj on neľakne sa ani 100 farárov a kaplánov; že viac má, ako 6 dobrých gazdov dohromady, a preto že mu náš spolkový sklep uškodí nemôže.

Ach je to akási mátoha. Ale čo už si vy židáci myslíte, že kresťana roľníka Pán Boh len k tomu stvoril, aby vám robil somára? O, neboj sa milý židáčku, aj u nás jesto rozum!

Však mu ukážeme!

Sľubujeme, že pri spolkovom sklepe verne i stále vytrváme, a dotiaľ neprestaneme bojovať, kým sa oni nevystahujú do ostatného.

Žalostou pripomnem, že sme boli prinútení nášho ryehtára žalovať, pretože všeličo nepravého vyšlo na vrch. Vďaka dočasne Michal Balažovič, ctihodný, poriadny mladý gazda zastáva jeho úrad, a my si žiadame, aby on sa vyvolil za ryehtára. Myslím, že sa to i stane.

Najvzácnejšia udalosť, o čom chcem písať dnes, je tá «slávnosť ružová», ktorá sa v každý rok na svätodušný pondelok konáva v Nádaši. Nás preto tak zaujíma táto vec, pretože tohoto roku z bínovských dievčienec volila sa «ružová panna».

Ponevác myslím, že mnohí čitatelia «Kresťana» nič nevedia o tejto slávnosti, obsérnejšie opíšem ju.

Ružovú slávnosť tu v Nádaši založil neb. pán farár Imrich Štvrtecky v roku 1837, zanechajúc veľkú fundáciu, ktorej interesse asi 80 zl. a jeden ružový úmelecký krásny veniec dostane vyvolená «ružová panna». . . Na svätodušný pondelok pohne sa po poludní processia do kaplnky «Hájička» zvanej, aby sa vyvolila «ružová panna». Dva roky volí sa z nádašských, tretí rok z bínovských sedliackých dievčienec 17—25-ročných, štvrtý rok z remeselníckych oboch osád.

Dievčence, panny, do venca patriace, stanú do kola a ľahajú si guľky (lósy), z ktorých tri sú naznačené číslami. Ktoré si vytiahnu číslami značené guľky, tie sú «kandidátky» za ružovú pannu. Mená jejích napíšu sa do truhličiek, ale tak, aby nikto nevedel, kde ktorej kandidátky meno stojí. Gazdovia, domkári tej dediny, ktorej panny závidia o veniec, hádžu svoje hlasy do tých troch truhličiek, ani sami nevedia, na ktorú hlasujú. Týmto spôsobom tajne, bez kortešácie, bez sľubovania oldomášu hlasuje sa, teda náhodou, lepšie rečeno dľa Božej vôle vybavuje sa voľba. Ktorá z nich najviac hlasov dostala, vyhlási sa za ružovú pannu; ozdobuje sa krásnym úmeleckým ružovým vencem a slávnym sprievodom sprevádza sa do chrámu božieho, kde sa slávnosť zaviera dávaným požehnaním.

Zachováva-li sa poriadne, čisto až do vstupovania stavu manželského, alebo do 28-ho roku slobodného panenského života, dostane tie peniaze fundacionálne. Do toho času má právo nosiť ten ružový veniec pri slávnostných processiach; ním ozdobená vstupuje i k oltáru pri boku svojho mladoženicha, aby sa s ním spojila v stav manželský. Tohoto roku za «ružovú pannu» vyvolená bola Maria Blaškova. Všetci občani doprajú jej ten ružový veniec slávny, pretože vynikala bohabojnosťou i nevinnosťou. Ostatnie panny naše bínovské to má potešovať, že bárs pri tejto slávnosti neobdržaly veniec a odmenu, ale Pán Ježiš na nebesiach neporušiteľnú korunu a večnú odmenu prichystal im. Za tento večný veniec, za túto odmenu závodíte drahé panenky naše. — To bude vaša česť, a naša sláva! S Bohom. *Bínovský občan.*

***

Veľký Šariš.

Veľbný Pane!

Nej budú taký laskavý, týmto mojim paru riatkom v našom oblubeným Krescaňe mesca doprac ai moje hyby napravie.

Ja bars rad našo mile novinýčitam, afe od nas dopis už som dva roky nečital tak chytam ja pirko do ruky a podám našim milým čitateľom ai od nas dopis jake našu dzedzinu jedno za druhým ňesčesce potkalo.

31 Aprílu pret poledňom o 10tej hodziňe vypuknul oheň tak že vtým veľkým vetre medzi pul hodzinu shoreli 26 domi ai spobočným staviskami; to šcesce, že ani jeden človek o život ňeprišol.

Druhy ras, mesac Maj také nam priňis tri mrazy že nam šieck kvet na ovoeních stromoch pomarznul tak že v calim varošu ňebudze jedneho ovoca. Trece ňesčesce nas zas potkalo 28mim Maju večar o 11tej hodziňe v ktorej naš milovaný pan pleban ešpereš Frantsek Dežó zomrel náhlu smercu zatři dni hori bol po troch dňoch vihvacela nam ho preukrutna smere škoda ho na sto razy po jeho smerci vcelej obci ňebulo suheho oka pre to, lebo dobrý človek bol ku ľudzom po mahal hudobe teraz nam medzi paru rokami koscil do poratku priňese, dal ho vymaľovac, spodek dal zo smolu viľac dva oltare dal obnovie, dva nové dzvony došikoval. Ešči jest tri Oltare, tote ešči mal dac doporatku priňese, ale už ňedosechnul. Pritým šieckym ai opravdzivy ľudák bol za ludovu stranu by bol krev vyfival, liberaloh ňenavidzel. Pred štiroma rokami bola voľba na ablegata vof Giraltofcoch; mocný korteš bol na ludovu stranu; on 6000 zlati skeltoval svojo vlastne peňaži, žeby lem bulo ludova strana vyhrala.

Pravda ai veľký boháč bol ešči taký pleban u nas ňebul predtým aňi ňebudze už ňigda jak on bol. Za to cola opca smúci za ňim afe darmo! už inakši ňebudze; ňej mu Boh da večný odpočimek. Tak jim ostavam s uctu poňizeni služebnik *Šarišan.*

Poznámka R. V tomto dopise zo Šariša opravili sme asi 100 chýb, a ponechali sme ho v pôvodnom nárečí šarišskom, aby obznali sa ct. čitatelia aj s nárečím šarišským. Dopisy nám idú od jednoduchých Slovákov z celého sveta. Ten jednoduchý sedliak lebo robotník má kedy písať ačkolvek sa písmu neučil, ale z tých pánov, ktorým tento nábožný ľud ruky bozkáva máloktorí nám píšu. V Nemecku je to docela ináč. Tam dobre vedia vodcovia ľudu, že tlač ľudová je tá najväčšia moc ku upevneniu kresťanského sebavedomia. Ale nereptáme. *Blízka budúcnosť odkáže ich aj na toto pole učinkovania.*

Pút' do Paray le Monial-u, Lourdu, Einsiedeln-u a Wilten-u.

Odehod **3-ho augusta**. Cesta povedie na Viedeň, Linz, Innomosty, Einsiedeln, Zürich, Genf—Paray—Lyon—Toulouse—Lourdes a pri návrate na Wilten pri Innomostach. — **Do Jeruzalema a sv. zeme na 1-ho oktobra**. Sprievodci: *Gedeon Dömötör*, farár v Budapešti II. okres.

Ceny:

Do Lourdesu	III. trieda	100 zl.
„	II. „	180 „
„	I. „	240 „ so 7 dňo-

vým zaopatrením.

Do Jeruzalema	III. trieda	142 zl.
„	II. „	290 „
„	I. „	350 „ trvanie

cesty 1 mesiac.

Spisy redakcii zaslané.

«Ja som nepoškrvené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria**. Modlitebná knižka zvláštne pre čitateľov lurdskeho zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef *Kompánek*, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla *Salvu* v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecestvo, že temer všetky ceny sú v korunovom mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·55—8·05 kor., peštianska — kor., z Bäcky 7— kor., banátská — korún.

Raž: 6·50—6·60 kor.

Jačmeň: na krm 6·10—6·20 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5·30—5·50 kor.

Kukurica: 5·50—5·70 kor.

Proso: 5—5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26·20	24·90	23·20	22—	21·40	20·40
	6	7	7½	8		
	18·50	15·80	13·80	11—		

Otruby po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 8·80 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7—7·80, brnava 7·75—6—, pestrá 5·50—6—, drobná 8—8·75, cúdená ——. *Hrach:* 10—12—, lúpaný 18——. *Šušovica* horšia ——, lepšia 10—19—. *Mak:* 24—25—, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová 75—80—. Lucerna 64—66—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 58.—, Slanina $\frac{3}{100}$ —47—, $\frac{4}{100}$ 18·50—, udená dobrá slanina 54—55— po 50 klg.

Lekvár srbský transito 16—18— po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 77—, dvojkrížový 43·50 za 100 klg. netto.

Olej repcový 34·50—35— za 50 klg.

Spiritus odaný rafinovaný 114·50—, denaturovaný 37—39—.

Odkazy redakcie.

P. Švavor Zaosek. Vďaka za zásielku. V tomto č. museli sme k vôli druhým článkom Váš vynechať. Budeme Vám písať onedlho.

Vydavateľstvo «Posla» v Trnave. Vybaveno.

Dp. Trubinčan a Ján B. vo Zvolene. Vaše dopisy sme až teraz náhodou našli, boli v expedícii. Príležitostne uverejníme.

P. Jozef V. Bars Füßs. Oznam o púte do Ríma poslal nám jeden kňaz z Trenčianska. Poneváž, ako tvrdíte, viacerí ľúbili by sa hlásiť, prosíme **Velebného pána toho z Trenčianska, by nám ďalšie zprávy tiež zaslať ráčil, čo bude s tým pútom.**

P. D. B. v N. Š. Meno dopisovateľky z Hlinníka nemôžeme vám udať. **Upozorňujeme** však patričnú **dopisovateľku**, že si žiada jej meno vedieť jeden mládenec — jako on píše — skrz vážnu príčinu, lebo sa mu dopis ten vraj zapáčil.

P. M. Rebetijak v Kefermarkt. Za poslané nám z Jeruzalema pekné obrázky prijmite našu srdečnú vďaka. Vaše zkusenosti opísané vďačne uverejníme. Len sa teda do toho.

P. L. V. v D. Dopis proti Csernaymu s frajšťackým vínom neuvěřníme, lebo ačkoľvek je pravda, že tamojšie vína nie sú tak sladké ako dolnozemske, preto ale je ich tam dosť i výborných. Také zarty považujeme len na toľko, ako na pr. tie rozličné posmechy o istých dedinách ku pr. o Šelpicách, o Lopašove atď. Zatiaľ je žart len žartom, to by nič nerobilo, ale za také napádania, ako je váš, to by sa nám páni frajšťackani pekne podakovali! Ráče nás iným dopisom poctiť, stojíme vám k službám.

Remeselník Ľudák vo Stvrťku (Spiš), S. K. D. S. V. v Zs., Ľudák z G. K., P. Neutrálly, Veľkotopolčanský mládenec, Ján Straka v K., P. Kunštik, P. E. K., P. S. J. v Gajarocho, P. Fr. M. v Kline: Ako len bude možno tak uverejníme.

P. Š. Kabát v Kovácsi. V budúcom čísle najhlavnejšie paragrafi vypíšeme o tej otázke.

Dvaja dopisovatelia ktorí na p. dekanov: E. a J. už po tretíkrát sa u nás ponosujete, odpovedáme vám: Nenie pravda, že schválne zamlčíme vaše ponosy. Odpíšte nám ešte raz rozhodne, či za všetko zodpovednosť berete; my potom budeme vedieť čo máme písať.

Piešťanoch!

Kúpeľnom mieste (železnica loco) **sa jeden Dom z veľkú ovocnú zahradu odpredá**, kupec keď sa pilno obráti aj sank recht by obsiahol. Adres u Redakcie.

Poriadneho, spoľahlivého učňa hľadá

JÁN VNUK,

kováčsky majster

v Kysuckom Novom Meste (Kiszuczsa-Ujhely).

OZNAM.

Prepositury novomestkej patriace

== mlýny ==

a síce v **Pobedíme**, v **Bašovciach** a dva v **Novom Meste n/Váhom** (nitrianská stolica) dajú sa do predaju. Jak by ale mlýny v **Pobedíme** a v **Bašovciach** odpredať sa nemohly, dajú sa len do **árendy**. Ti, ktorí skutočne vôľu majú mlýny odkúpiť, nech sa hlasia u pána

Ludvika Javorka

== advokáta ==

v **Novom Meste n/Váhom**.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trváce hospodárske stroje**, — lebo príslovie je: čo je dobré, je i lacné, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada si cenník jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Ochranná známka

Pane Bože požehnaj žatvu!

Svetochýrna „**Sväto-Antonská**“ striebro-ocelová kosa sa ešte vždy rozposiela. Kto si cení svoju silu a nemá dobrej kosa, nech nezamešká obstarat si ocelovú kosu «Sväto Antonskú». **Objednávky** vybaví **v ten deň, v ktorý príjdu**. Objednávateľia takto ešte aj z najďalších krajov 2—3 dňoch obdržia objednané kosa.

Adressa **na objednávky: SOHR JÓZSEF urnak, Somogy-Szill.**

Ceny „Sväto-Antonských“ striebro-ocelových kôs sú nasledujúce:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 em. dlhé
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.

Pri objednaní 5 kusov kosová fabrika zaplatí poštové trovy; pri objednaní 10 kusov zaplatí nielen poštové trovy, ale aj jednu kosu dá na návdavok. Amergauská oslička je najprimeranejšia ku «Sväto-Antonskej» kose, stojí 20 kr. «Diadal» striebro-ocelový prístroj na naklepanie nákova a kladivko za 85 kr. — Obrázkové cenníky zdarma pošlem.

== Svedomitá, presná a rychlá výsluha. — Uplná záruka. ==

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968

uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobře stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jedle,
boleniu zubov,
I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V., Vadász-u. 42/M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

* Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI**Temešvár,**

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, bolasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďačovníctva to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na príjmu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatelným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslilujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na príjmu 1 koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Povolanie.

Pobedimsko gazdovský-, potravný a uverkový spolok roku 1900 v mesiaci júni 29-ho odpoľudňa o 2 hodine vydržiať bude svoje

riadne shromaždenie,

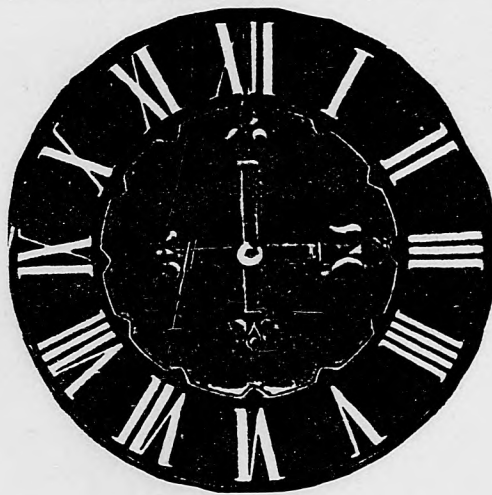
na ktoré sa údovia dľa stanov 14. §. povolávajú.

Predmet' :

1. Rokovanie obchodných oznamov s roku 1897, 1898 a 1899-ho.
2. Skúmanie a odobranie účtov.
3. Ustálenie rovnováhy.
4. Rozhodnutie čistého dôchodku.
5. Volenie riaditeľstva.
6. Volenie dôzorcov.
7. Premenenie stanov.
8. Návrhy.

1899 roku bolo 190 údov s 368 účastinami, behom roku do spolku nevstúpil žiaden úd, vystúpilo 9 údov s 36 účastinami.

Od dôzorcov prehliadnuté rovnováhy sú vystavené v katolíckom kruhu a skrz každého prehliadnuté byť môžu.

Riaditeľstvo.

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stát' a ručiť' môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.